

Θεατροπαιδαγωγικό Υλικό για τον εκπαιδευτικό

Αριστοφάνη – Όρνιθες -Μια rock παράσταση για εφήβους

Ομάδα 4Frontal

σε συνεργασία με το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.

Από την θεατροπαιδαγωγό **Ηρώ Ποταμούση** (6976639058 και ornithes.efiviko@gmail.com)

με την συνεργασία της **Τζωρτζίνας Κακουδάκη** και της **Ζωής Λυμπεροπούλου**

2011

ΤΟ ΠΡΙΝ: ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ πριν από την παράσταση

Το εκπαιδευτικό υλικό ΠΡΙΝ την παράσταση αποτελείται από μία σειρά από προτεινόμενες δραστηριότητες οι οποίες μπορούν να γίνουν σε συνέχεια αλλά και ανεξάρτητα. Το υλικό αυτό έχει ως στόχο να 'ζεστάνει', να προετοιμάσει τους μαθητές/θεατές σχετικά με τα θέματα και τους προβληματισμούς που θέτει η παράσταση χρησιμοποιώντας θεατρικές τεχνικές και δραστηριότητες αλλά και παιχνίδια.

Το έργο που θα παρακολουθήσετε έχει κάποιες διαφορές από το κείμενο του βιβλίου του σχολείου. Δεν θα ήταν ανώφελο να υπάρξει μια περίληψη των Όρνιθων ή, ακόμα, μια γενικότερη συζήτηση για το τί είναι η αρχαία κωμωδία και το συγκεκριμένο έργο **Όρνιθες** (414 π.Χ.). Στο έργο δύο πολίτες Αθηναίοι, για να αποφύγουν τους συκοφάντες και τους δημαγωγούς της πατρίδας τους, προσφεύγουν στους όρνιθες (πουλιά) και προσπαθούν να κατασκευάσουν ανάμεσα στη Γη και στον Ουρανό μια φανταστική πόλη, τη "Νεφελοκοκκυγίαν". Αλλά, κατά τον κωμικό, στην Αθήνα τόσο αφθονούσαν οι φαύλοι και διεφθαρμένοι, ώστε και την εναέρια αυτή πόλη θα γέμιζαν, αν δε διώχονταν από αυτήν. Έτσι ο ποιητής διακωμωδεί τους συκοφάντες και τους κόλακες του δήμου, καθώς και τις θεωρίες για νέα πολιτεύματα.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΞΗ

1. ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

A. Τα παιδιά κάνουν ένα κύκλο και κάποιος μπαίνει στη μέση. Ο καθένας μαρκάρει τη θέση του με κάποιο αντικείμενο (πχ. Ένα παπούτσι, ένα μαξιλάρι ή με ένα αντικείμενο που θα έχει μαζί του έτσι ώστε να είναι συγκεκριμένες οι θέσεις στον κύκλο). Αυτός που θα μένει κάθε φορά στη μέση του κύκλου θα λέει τη φράση: « να αλλάξουν θέση όλοι όσοι ...» συμπληρώνοντας τη κάθε φορά με κάτι διαφορετικό: πχ με κάτι που θα έχει αυτός (να αλλάξουν θέση όσοι φορούν κόκκινη μπλούζα), ή κάτι που θα έχουν κάποιιο άλλοι συμμαθητές του (να αλλάξουν θέση όσοι φορούν φόρμα ή σε όσους αρέσει η σοκολάτα κ.α.), ή μπορεί να είναι κάποιο χαρακτηριστικό που μπορεί να έχει κάποιος, (να αλλάξουν θέση όσοι έχουν ξανθά μαλλιά, πράσινα μάτια κ.α.), ή κάτι που μπορεί να έχει κάνει κάποιος (να αλλάξουν θέση όσοι πήγαν χτες σινεμά κ.α.) ή κάποιο συναίσθημα που μπορεί να έχει κάποιος (να αλλάξουν θέση όσοι νιώθουν θυμό κ.α.). Κάθε φορά αυτοί που πιστεύουν ότι το έχουν, πρέπει να τρέξουν και να αλλάξουν θέση. Αυτός που είναι στη μέση πρέπει να βρει μια άδεια θέση στον κύκλο, με άλλα λόγια να πάρει τη θέση κάποιου άλλου.. Όποιος μένει χωρίς θέση, μπαίνει στη μέση του κύκλου και επαναλαμβάνεται η ίδια διαδικασία..

B. Γίνεται το ίδιο, αλλά αυτός που είναι στη μέση, λέει την παραπάνω φράση συμπληρώνοντας τη με κάτι, το οποίο πιστεύει ότι έχει μόνο αυτός και κανένας άλλος από τον κύκλο πχ (να αλλάξει θέση όποιος έχει 7 αδέρφια, ή όποιος έχει πάει ταξίδι στο φεγγάρι κ).

Στην ουσία ο καθένας που θα μπαίνει στη μέση του κύκλου θα ανακαλύψει, ότι έχει περισσότερα κοινά με τους άλλους, απ' ότι πίστευε.

2. ΕΓΩ & ΟΙ ΑΛΛΟΙ

Τα παιδιά παραμένουν στον κύκλο. Κάποιος από τον κύκλο ξεκινάει να λέει τη φράση «θα ήθελα να...» και συμπληρώνει τί θα ήθελε για τον εαυτό του (π.χ θα ήθελα να έχω περισσότερο ελεύθερο χρόνο κ.α.). Ο διπλανός του συνεχίζει με τη φράση «θα ήταν ωραίο να...» συμπληρώνει τη φράση, λέγοντας τί θα ήθελε να συμβεί για την κοινωνία στην οποία ζει(να μην υπάρχει βία κ.α). Η σειρά συνεχίζει εναλλάξ έτσι ώστε ο ένας να εκφράζει προσωπικές επιθυμίες και ο επόμενος να εκφράζει κάτι που θα ήθελε για τον κόσμο γύρω του ή για την κοινωνία στην οποία ζει.

3. ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Υπάρχουν κάποια χαρτάκια με λέξεις- κλειδιά. Ο κάθε μαθητής θα παίρνει από ένα. Ο καθένας με τη σειρά του στον κύκλο θα λέει μία πρόταση, χρησιμοποιώντας τη λέξη που θα γράφει το χαρτάκι του.

Η πρόταση που θα λέει ο καθένας, θα πρέπει να έχει μία λογική συνέχεια με την προηγούμενη, διότι ο σκοπός αυτής της δραστηριότητας είναι να φτιαχτεί μία ιστορία με τις λέξεις αυτές, έχοντας αρχή- μέση και τέλος.

Η ιστορία λοιπόν θα πρέπει να εξελίσσεται, να έχει χαρακτήρες, τόπο, χρόνο καθώς και ένα θέμα- κοινωνικό πρόβλημα, το οποίο θα λυθεί μέχρι να τελειώσει η ιστορία.

4. ΠΑΡΕ ΘΕΣΗ

Φανταζόμαστε ότι υπάρχει μια νοητή γραμμή, ένας διάδρομος ανάμεσα σε δύο σειρές που θα δημιουργηθούν. Στη μια πλευρά θα στέκονται όσοι συμφωνούν, στην άλλη όσοι διαφωνούν και στη μέση οι αναποφάσιστοι.

Τα παιδιά στέκονται σε μία από τις παραπάνω πλευρές, ανάλογα με την απάντηση που θα δίνουν σε μία από τις παρακάτω δηλώσεις:

- Σε μια ιδανική κοινωνία ο καθένας μπορεί να λέει ότι θέλει.
- Δεν θα έπρεπε να λέμε πράγματα που προσβάλλουν τον άλλον.
- Θα έπρεπε να σέβονται όλοι τις απόψεις μου
- Κανένας δεν μπορεί να μου λέει τι να κάνω
- Αν πραγματικά πιστεύεις σε κάτι, πρέπει να μπορείς να κάνεις τα πάντα για να το υποστηρίξεις.
- Η βία ποτέ δεν έλυσε τίποτα

5. ΙΔΑΝΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

Όλη η ομάδα συζητά για τα προβλήματα που θεωρεί ότι αντιμετωπίζει ο κόσμος και η κοινωνία που ζει.

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες των 5-6 ατόμων. (Θα μπορούσαν να χωριστούν, ανάλογα με το τί είπαν στην παραπάνω δραστηριότητα. Όποιοι πουν παρόμοια πράγματα θα μπορούσαν να γίνουν μία ομάδα.)

Κάθε ομάδα επιλέγει μία ιδέα ή μία μηχανή που θα σκεφτεί και θα πρέπει να την αναπαραστήσει με το σώμα της. Αυτή η μηχανή ή η έννοια που θα δείξει η κάθε ομάδα, θα πρέπει να είναι κάτι, το οποίο να χρησιμοποιείται ως μία λύση σε κάποια από τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνία μας. Κάποιος από την ομάδα θα είναι ο παρουσιαστής ενώ οι υπόλοιποι φτιάχνουν την εικόνα. Στο τέλος κάθε ομάδα παρουσιάζει την εικόνα της στις άλλες. Αυτό που θα παρουσιάσουν μπορεί να έχει και κίνηση.

Αφού θα γίνει η παρουσίαση, όλη η ομάδα συζητά τί θα γινόταν στον κόσμο εάν αυτές οι «μηχανές» υπήρχαν στ' αλήθεια. Θα λύνονταν όλα τα προβλήματα; Τί είδους νέα προβλήματα μπορεί να παρουσιάζονταν;

6. ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ

Ως μέλη της περιβαλλοντικής ομάδας του σχολείου, τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και βρίσκουν πληροφορίες για διάφορα είδη πουλιών.

Οι ομάδες μπορούν να βρουν ένα όνομα, ως διάσημοι εξερευνητές-μελετητές πουλιών. Κάποια ομάδα μπορεί να αναλάβει τα εξωτικά πουλιά, κάποια τα σπάνια ή υπό εξαφάνιση, κάποια άλλη αυτά του δάσους, κάποια άλλη της πόλης ή κάποια πουλιά που ζουν ανάλογα σε μία Ήπειρο.

Αφού η κάθε ομάδα μαζέψει το υλικό που χρειάζεται (οπτικό, ακουστικό ή άλλες πληροφορίες) στην τάξη κάνουμε μια συνέντευξη τύπου όπου οι διάσημοι εξερευνητές που εξειδικεύονται σε αυτά τα είδη θα δώσουν μια συνέντευξη και θα απαντήσουν ερωτήσεις ως ειδικοί.

ΤΟ ΜΕΤΑ: Δράσεις με αφορμή την παράσταση, που μπορεί να αξιοποιήσει ο καθηγητής μετά την παράσταση

Μία Ουτοπία – Η πόλη που θέλω να ζω.

Από τί υλικό φτιάχνονται τα όνειρα; Τί χρειαζόμαστε για να τα πραγματοποιήσουμε;

Το εκπαιδευτικό υλικό που ακολουθεί είναι μια σειρά από προτάσεις για συζήτηση, δραστηριότητες και πηγές έρευνας. Το υλικό χωρίζεται σε δυο ενδεικτικές ενότητες. Στην **πρώτη ενότητα** ο κάθε εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει μια ή παραπάνω δραστηριότητες ανάλογα με το χρόνο, το χώρο και την ομάδα που διαθέτει. Οι δραστηριότητες μπορούν να γίνουν μεμονωμένα ή σε συνέχεια και έχουν ως στόχο την εξερεύνηση και την εξέλιξη των θεμάτων, τα οποία τίθενται με ποικίλους τρόπους και αφορμές μέσα από την παράσταση των «Ορνίθων». Επίσης οι δραστηριότητες μπορούν να απλοποιηθούν ή να γίνουν πιο σύνθετες, ανάλογα με την εμπειρία και την ηλικία των παιδιών της ομάδας.

Η **δεύτερη ενότητα** είναι ένας προτεινόμενος σχεδιασμός ενός προγράμματος(project), το οποίο είναι πιο εκτενές και αποσκοπεί σε μία περεταίρω διερεύνηση των θεμάτων που τίθενται, αλλά και στην δημιουργία μιας παρουσίασης/παράστασης.

Πρώτη Ενότητα

Συζητώντας ορμώμενοι από αυτό που είδαμε και από αυτό που ζήσαμε σκεφτόμαστε, συζητάμε, γράφουμε:

Φράσεις από το έργο

«το πέταγμα είναι μια κατάσταση του νου...»

«πρέπει να αποδείξουμε σε όλους οτι είμαστε ανώτεροι...»

«το τέλειο πλάσμα...»

«χώρος, ό πως λέμε τόπος, αλλά επειδή όλα μέσα του χωρούν και προχωρούν για αυτό τον λέμε χώρο. Τώρα αν τον περιφράξετε όλον, αντί για χώρο θα τον λένε χώρα.»

Δραστηριότητες για Ζέσταμα

- Χωρίζομαστε σε δύο ομάδες. Η μία ομάδα φτιάχνει ένα ηχητικό κολλάζ με ήχους του κόσμου των πουλιών όπως τον φαντάζεται. Η δεύτερη ομάδα φτιάχνει ένα κινητικό κολλάζ του κόσμου των πουλιών όπως επίσης τον φαντάζεται. Η κάθε ομάδα παρουσιάζει αρχικά ξεχωριστά το 'κολλάζ' της και στη συνέχεια

παρουσιάζονται ταυτόχρονα (ενώ η μια ομάδα κάνει τους ήχους, η άλλη κάνει τις κινήσεις).

- Χωριζόμαστε σε ομάδες των 4 ή των 5 ατόμων. Η κάθε ομάδα είναι άνθρωποι που θέλουν να καλέσουν τα πουλιά – όπως στην παράσταση. Έτσι η κάθε ομάδα πρέπει να βρει και να παρουσιάσει ένα 'κάλεσμα' – ένα τραγούδι, μια φράση, ένα δρώμενο- κίνηση.
- Στην παράσταση ακούμε μια ιστορία για την δημιουργία του κόσμου, το κοσμικό αυγό και το 'τέλειο πλάσμα', τον έρωτα. Σε ομάδες των 3-4 ατόμων βρείτε μια κοσμογονική ιστορία και παρουσιάστε την στις υπόλοιπες ομάδες με έναν ενδιαφέροντα τρόπο. Τέτοιες ιστορίες μπορείτε να βρείτε στο διαδίκτυο ή σε βιβλία μυθολογίας (ελληνικής ή άλλων λαών).

Δραστηριότητες

- Α.Περπατάμε σε μία χώρα όπου όλοι είναι όμοιοι. Ξεκινάει κάποιος να περπατάει με κάποιο τρόπο και όλοι οι υπόλοιποι τον μιμούνται. Αν αλλάξει κάποιος περπάτημα ή επίπεδο αλλάζουν όλοι.
Β.Περπατάμε σε μία χώρα όπου όλοι είναι διαφορετικοί. Ο καθένας πρέπει να περπατάει διαφορετικά από τους υπόλοιπους.

Σε καμία από τις περιπτώσεις δεν έχει κανείς καθαρή οπτική επαφή με κανέναν άλλο. Πώς νιώσατε; Τί διαφορά είχε η πρώτη από τη δεύτερη φορά; Ποιόν από τους δύο κόσμους θα επιλέγατε;

- **Ο καθένας μόνος του:**

Τίθενται τα παρακάτω ερωτήματα:

Σε ποιά χώρα θά ήθελες να ζεις; Πώς θα έμοιαζει αυτή η χώρα; Τί διαφορετικό θα είχε από τη χώρα που ζεις τώρα;

- Ο καθένας ζωγραφίζει την ιδανική χώρα του ή την παρουσιάζει σε μορφή κολλαζ σε ένα χαρτόνι
- Ο καθένας γράφει τους 10 βασικούς κανόνες της ιδανικής του χώρας σε ένα χαρτί.
- Σε ομάδες
- Ο καθένας παρουσιάζει σύντομα τις βασικές αρχές της χώρας του. Αφού όλοι έχουν ακούσει όλες τις ιδανικές χώρες, σχηματίζονται ομάδες των 5-8 ατόμων των οποίων οι βασικές αρχές είναι ίδιες ή σχετικές ή μιας αντίστοιχης νοοτροπίας. Σαν ομάδα πια, μοιράζονται πάλι τους κανόνες των χωρών τους και φτιάχνουν μία νέα λίστα με μια σειρά από κανόνες, στους οποίους συμφωνούν όλοι. Τότε θα έχουν την ιδανική χώρα της κάθε ομάδας.
- Η κάθε ομάδα βάσει της νοοτροπίας της, φτιάχνει την σημαία και τον εθνικό ύμνο της ιδανικής τους χώρας. Η κάθε ομάδα παρουσιάζει στις υπόλοιπες.
- Κάθε ομάδα φτιάχνει μια προωθητική καμπάνια για τη χώρα αυτή- μια διαφήμιση. Η παρουσίαση/διαφήμιση μπορεί να γίνει με όποιον τρόπο επιλέξει η ομάδα (power point, λεκτικά, με ένα κολλάζ, θεατρικά, μουσικά ή με κάποιον άλλο τρόπο).
- Όλοι μετά από τις διαφημίσεις των χωρών, ο καθένας ψηφίζει σε ποιά από τις χώρες που παρουσιάστηκαν θα ήθελε να ζει. Η ψηφοφορία καθορίζει την ιδανική χώρα ολόκληρης της ομάδας.
- Σε ένα μεγάλο χαρτόνι ζωγραφίζουν έναν κύκλο, ο οποίος ορίζει τα σύνορα της ιδανικής χώρας. Μέσα στον κύκλο ο καθένας με ένα μαρκαδόρο γράφει τί πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχει στη χώρα αυτή και έξω από τον κύκλο, τί πρέπει οπωσδήποτε να μην υπάρχει. Βάσει των όσων έχουν γραφτεί, συντάσσονται οι κανόνες της χώρας αυτής.
- Όλοι μαζί αποφασίζουν για το όνομα της χώρας.

- Στη γιορτή για την ίδρυση της χώρας, κάποιιοι γλύπτες δωρίζουν τα γλυπτά που θα κοσμοῦν τις κεντρικές πλατείες της χώρας. Σε ομάδες των 4/5, τα παιδιά φτιάχνουν ένα άγαλμα το οποίο εκφράζει μια ή περισσότερες από τις βασικές αρχές της χώρας.
- Ο καθένας βρίσκει το πιο σημαντικό αντικείμενο που θα έπαιρνε μαζί του στην χώρα αυτή. Το ζωγραφίζει ή το φέρνει και εξηγεί γιατί είναι σημαντικό αυτό το αντικείμενο να υπάρχει εκεί και τί συμβολίζει για αυτόν.
- Καταμερισμός εργασίας:
Ο καθένας επιλέγει και δηλώνει τί θα ήθελε να κάνει μέσα στη χώρα. Ποιός θα ηγείται; Τί ανάγκες υπάρχουν; Κ.τ.λ.
Μετά από μια σύντομη συζήτηση όλοι περπατούν. Με το σύνθημα του εμψυχωτή (FREEZE) όλοι παγώνουν σε μια ακίνητη στάση, η οποία θα απεικονίζει τί δουλειά θα ήθελαν να κάνουν στην χώρα αυτή ή ποιά θέση θα ήθελαν να έχουν.
Παρουσιάζουν ένα ομαδικό tableau, το οποίο δείχνει τον καταμερισμό εργασίας, που θα έχουν κάνει με την παραπάνω συζήτηση και στην ουσία θα απεικονίζει τη χώρα που θα έχουν φτάσει.
- Εάν υπήρχε αυτή η χώρα τί ελλείψεις θα είχε; Μέσα από όλη αυτή τη διαδικασία καλύπτονται όλες οι ανάγκες; Είναι όλοι ευχαριστημένοι; Πώς θα μπορούσε να λειτουργήσει στην πραγματικότητα; Με τί αλλαγές;
- Διαφέρει η χώρα που φτιάξατε με αυτή που ζείτε σήμερα; Πού και σε τί;
- Ποιά συναισθήματα σας προκαλεί η χώρα που φτιάξατε;

ΚΑΠΟΙΕΣ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΖΕΣΤΑΜΑ

- Κάντε έναν κύκλο. Κάποιος σηκώνεται και περπατάει κανονικά μέσα στον κύκλο. Ο δεύτερος που σηκώνεται ακολουθεί τον πρώτο και μιμείται το περπάτημά του με όση ακρίβεια μπορεί. Ο τρίτος που σηκώνεται μιμείται τον δεύτερο αλλά υπερβάλλει ελαφρώς (προσοχή!ελαφρώς). Ο τέταρτος που σηκώνεται μιμείται τον τρίτο, αλλά υπερβάλλει λίγο περισσότερο. Και ο πέμπτος μιμούμενος τον τέταρο υπερβάλλει πολύ. Στη συνέχεια κάθονται με τη σειρά που σηκώθηκαν (ο πρώτος κάθετα πρώτος, ο δεύτερος δεύτερος κ.ο.κ) έτσι ο πρώτος έχει τη δυνατότητα να δει όλες τις εκδοχές του περπατήματός του...και το τέλειο είναι όταν μείνει να περπατάει ο πέμπτος, χωρίς τον τελευταίο!
- Σε ομάδες των 4-5 ατόμων. Φανταστείτε οτι είστε μια παρέα που αποφασίζει να πάει για camping. Όλα πηγαίνουν τέλεια μέχρι που... Τα παιδιά φτιάχνουν μια ακίνητη εικόνα με αυτό που συναντούν και διαταράσσει την ατμόσφαιρα. Μπορεί να είναι ευχάριστη ή δυσάρεστη έκπληξη. Κάθε ομάδα παρουσιάζει στις άλλες και συζητούν διάφορους τρόπους αντίδρασης στην αλλαγή.
- Τα παιδιά παίρνουν έναν παγκόσμιο χάρτη. Πού θα τοποθετούσαν την ιδανική χώρα τους; Γιατί εκεί;

Δεύτερη Ενότητα

Δημιουργικές προσεγγίσεις των ομάδων των εφήβων (θεατών της παράστασης), με αφορμή τα θέματα της παράστασης Αριστοφάνη - Όρνιθες, μια rock παράσταση για εφήβους, για την διοργάνωση ενός μικρού φεστιβάλ σχολικής δημιουργίας.

Το φεστιβάλ θα διεξαχθεί στο Θέατρο του Νέου Κόσμου την άνοιξη (μετά τις διακοπές του Πάσχα) με μικρές σχολικές παραστάσεις ή παρουσιάσεις, με θέματα συναφή με τον προβληματισμό του έργου Όρνιθες του Αριστοφάνη.

---Δρώμενα με συγκεκριμένα κείμενα ή με κείμενα που έχουν συνταχθεί από τις σχολικές ομάδες, διάρκειας απο 10 έως 40 λεπτά, με θεματικές ενότητες όπως:

Η πόλη στην οποία ζω

Οδηγός για να αλλάξουμε τον κόσμο

Το περιβάλλον μου
Πόλη ή φύση
Ευχές για μια δίκαιη κοινωνία
Εγώ... ο διαφορετικός
Είμαστε φτιαγμένοι από την ύλη των ονείρων;

Στην διαδικασία προετοιμασίας των μικρών αυτών σκηνικών δράσεων, οι θεατροπαιδαγωγοί Τζωρτζίνα Κακουδάκη, Ηρώ Ποταμούση και Ζωή Λυμπεροπούλου θα είναι στην διάθεση των σχολείων που θα συμμετέχουν, για απορίες, διευκρινίσεις και δραματουργικές συμβουλές.